

Sivistystoimen selvitys koskien kaupunginhallituksen lausuntoa tarkastuslautakunnan arviointikertomuksesta

2. Edellisten vuosien arviointikertomuksissa esitettyjen havaintojen ja kehittämisehdotusten seuranta

Sivistystoimi iloitsee positiivisesta palautteesta, jonka sektori sai tarkastuslautakunnalta talouden tasapainottamisesta ja on samaa mieltä tarkastuslautakunnan kanssa siitä, että riittävästi resursseja tarvitaan korjauksiin ja sisäilmaongelmien korjaamiseen (2.luku) Keväällä 2017 vapaa-ajantalossa (nuorisotalo) on ilmennyt laajoja ongelmia jotka tulevat vaatimaan resursseja sekä korjauksiin että toiminnan väistölöihin.

Koskien nuorisotakuuta vuoden 2016 toimenpiteiden vaikutukset ovat olleet onnistuneita. Mahdollisuuksien paviljonki-tapahtuma vaikutti osaltansa siihen, että nuorisotyöttömyys enemmän kuin puolittui. Samanlaista suuntausta ei naapurikunnissa voi havaita vastaavana aikana. Vuonna 2017 kaupunki alkoi hoitaa etsivän nuorisotyön itse. Tämän vaikutuksia voidaan arvioida myöhemmin.

Tarkastuslautakunta: Tarkastuslautakunta suosittelee edelleen eri toimialojen itsearviointimenettelyn jatkokehittämistä ja sen ulottamista myös valiokuntien työskentelyyn. Itsearviointissa toiminnan ja prosessien tuloksellisuuden sekä määrällisen toteuman lisäksi toimialojen tulisi myös arvioida toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, palvelujen saatavuutta sekä vaikuttavuutta kuntayhteisöön, asukkaisiin ja fyysiseen ympäristöön.

Sivistystoimi on kehittänyt arviointitoimintaansa ja tulee jatkamaan seuranta-toiminnan kehittämistä. Kyseisen yksikön henkilökunta analysoi aina keskeisiä arviointituloksia ja tulokset esitetään lautakunnissa.

Sivistystoimen strategisia mittareita kehiteltiin edellisen valtuustokauden aikana 1) nuorisotakuulle, 2) digitalisaatioasteelle sekä 3) elävälle kaksikielisyydelle. Viime vuosina on panostettu erityisesti visuaalisen ja interaktiivisen tilaston kehittämiseen verkossa:

- koulujen digitalisaatio: <http://kokohelagrani.fi/tilastot-statistik/>
- vapaa-aikatoiminnan tuista: http://www.kauniainen.fi/kulttuuri_ja_vapaa-aika/avustukset

Mittarit perustuvat tietoihin, joita voi kerätä säännöllisesti. Lisäarvoa antaa muista kunnista saatu vertailuaineisto. Itsearviointi mittareiden kehittämisen haasteena on, että tietoja ei ole saatavissa joka vuosi. On myös vaikea mitata kokonaisuutta oikeudenmukaisesti ainoastaan muutamalla valitulla mittarilla. Sivistystoimen arviointitoiminta on kattava. Tässä lyhyt selostus:

Koulut osallistuvat pääkaupunkiseudun yhteiseen järjestelmälliseen ja säännölliseen palvelukyvyyn arviointiin. Ruotsinkielisillä kouluilla on tämän lisäksi oma, osaksi päällekkäinen, arviointi joka tehdään säännöllisesti niin, että oppilaat, huoltajat ja opettajat arvioivat toimintaa. Lisäksi koulut osallistuvat valtakunnallisiin kattaviin arviointeihin, toteuttajana Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvi. Kyseiset arvioinnit koskevat oppimistuloksia tai tiettyjä teemoja. Näissä arvioinneissa on monta kysymystä koskien toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, palvelujen saatavuutta ja asiakastytyväisyyttä. Valtakunnallisten arviointien ongelmana on, ettei niitä tehdä niin usein, että voisivat toimia mittareina tai indikaattoreina. Pääkaupunkiseudun yhteinen arviointi on muutoksen alla ja tullaan kohdistamaan enemmän oppimistulosten arviointiin mikä tulee olla tärkeä painopistealue kouluille. Kuntaliiton Kouluikkuna-palvelun kautta koulut saavat avainlukuja ja vertailumateriaalia ja talousarvioon sisältyy avainlukuja taloudelle ja oppilas- ja opettajamääristä.

Päiväkodit osallistuvat pääkaupunkiseudun yhteiseen järjestelmälliseen ja säännölliseen palvelukyvyyn arviointiin. Lisäksi esiopetus ja tulevaisuudessa myös varhaiskasvatus osallistuu Kansallinen koulutuksen arviointikeskus Karvin toteuttamiin valtakunnallisiin kattaviin arviointeihin. Näissä arvioinneissa on monta kysymystä koskien toiminnan tarkoituksenmukaisuutta, palvelujen saatavuutta ja asiakastytyväisyyttä. Talousarvioon sisältyy avainlukuja taloudelle ja lapsimääriille eli palvelumuodoille.

Vapaa-ajantoimi tekee asiakaskyselyitä jotka koskevat palvelujen saatavuutta ja asiakastytyväisyyttä. Talousarvioon sisältyy avainlukuja taloudelle ja vapaa-ajantoimen käyttäjien määrästä. Urheiluseurojen jäsenmääristä kerätään vuosittain tilastoja sukupuolittain ja kotikunnittain. Kyselyjä koskien yhteistyömahdollisuuksia urheiluseurojen kanssa on tehty. Kansalaisopisto ja kirjasto saavat tilastoja

toiminnasta pääkaupunkiseudun yhteistyön sisällä ja alueellisilta viranomaisilta. Viimeisenä vuotena on kehitetty tilastoa maksetuista tuista sekä tarkoituksenmukaisia mittareita eri toimintojen/kiinteistöjen vierailijoista.

4. Toiminnan tavoitteiden toteutumisen arviointi

Tarkastuslautakunta on taulussa sivulla 6 tehnyt arvion, että strateginen tavoite tieto- ja viestintätekniiikan käytöstä ei ole arvioitavissa. Sivistystoimessa on kehitetty mittari, joka perustuu Tampereen yliopiston kehittämään Opeka-kyselyyn. Kauniainen saa tämän seurauksena tietoa aikasarjana ja vertailuna muuhun Suomeen. Tavoitteena 2016 oli että tulokset ovat parantuneet edellisestä vuodesta. Kun tilinpäätös julkaistiin yhteismitallista tietoa ei vielä ollut. Myöhemmin keväällä 2017 selvisi että Kauniaisten tulokset ovat parantuneet ja tavoite on siten toteutunut. Kauniaisten tulos oli 3,4 vuonna 2016 ja edellisenä vuonna 3,3 (asteikko 1-5). Koko maan tulokset olivat samana ajanjaksona heikentyneet 2,1:stä 2,0:aan. Kauniaisten koulujen digitalisaation mittarit ja tulokset löytyvät täältä: <http://kokohelagrani.fi/tilastot-statistik/>

6. Muita havaintoja

6.3. Kauniaisten kaksikielisyysohjelma 2015-2017

Tarkastuslautakunnan arvioon kaksikielisyydestä sivistystoimi haluaa lisätä, että myös sivistystoimen kaksikielisyysohjelma hyväksyttiin 8.2.2016 ja ruotsinkielinen kotouttamispolku laadittiin ja hyväksyttiin samoihin aikoihin. Vuoden 2016 lopussa julkaistiin myös oikeusministeriön kielibarometri Kieli-ilmapiiiri ja kielipalvelut kaksikielisissä kunnissa. Tutkimuksessa Kauniaisten tulos oli paras ja ihan omassa luokassaan koskien kokemuksia kieli-ilmapiiiristä ja molempien kieliryhmien välisistä suhteista, 88 asteikolla 1-100. Toiseksi parhaan kunnan tulos oli 62. Kauniaisten kyselyssä kukaan ei ollut sitä mieltä, että suhteet olisivat huonot. Oikeusministeriön lanseeraustilaisuudessa Kauniainen kertoi kaksikielisyysohjelmastaan. Kauniainen sai vuoden 2016 aikana hyvää julkisuutta mediassa monissa kaksikielisyyteen liittyvissä asioissa: kaksikieliset nuorisopalvelut, kielisuihkutoiminta varhaiskasvatuksessa, suomen kielen opinnoiden alkamisesta jo vl 1 ruotsinkielisessä koulussa, kielibarometrin tuloksista sekä ruotsinkielisen kotouttamispolun laatimisesta.

6.4. Suomenkielinen koulutoimi

Tarkastuslautakunta toteaa, että erityisesti lapsiin ja nuoriin liittyvien päätösehdotusten valmistelussa tulisi paremmin ottaa huomioon pedagogisten ja taloudellisten perustelujen ohella myös ratkaisujen toteuttamisen vaikutukset kohdehenkilöiden ja heidän perheiden käytännön toimintoihin. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää päätöksenteon prosessiin.

Tarkastuslautakunta viittaa arviointikertomuksessa yhtenäiskouluasiaan, joka oli vireillä vuosina 2014-2016. Sivistystoimi haluaa painottaa, että valmistelussa aina otetaan kohderyhmä huomioon. Yhtenäiskouluselvitys oli laaja, lopullisessa selvityksessä oli paljon osaselvityksiä ja yhteensä 147 sivua, ja alkoi jo huhtikuussa 2014, eli kesti kokonaisuudessaan 2,5 vuotta. Jo huhtikuussa 2014 järjestettiin huoltajille kuulemistilaisuus ja nuorisovaltuusto käsitteli asiaa toukokuussa 2014. Kouluissa käytiin myös keskustelua asiasta oppilaskuntien hallitusten kanssa. Lukion oppilaskunta antoi kirjallisen lausunnon asiasta.

KH asetti päätöksentekijöistä koostuvan työryhmän, joka 15.4.2014 - 6.5.2015 välisenä aikana selvitti yhtenäisen peruskoulun perustamista ja lukioiden toimintaedellytysten ja yhteistyön kehittämistä. Työryhmän selvitykseen liitettiin laaja sivistystoimenjohtajan laatima tausta-aineisto, johon kuului eri vaihtoehtojen vaikutusten arviointi, myös oppilaiden ja huoltajien näkökulmasta.

Työryhmän selvityksen valmistuttua KH pyysi vielä 6.5.2015-27.4.2016 välisenä aikana kolme arkkitehtiselvitystä sekä kustannusarvioita eri vaihtoehtoista, osittain uusista vaihtoehtoista. Kun kaikki nämä selvitykset oli laadittu, KH ja opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta järjestivät yhdessä kuulemistilaisuuden Kasavuoren koulukeskuksessa 23.5.2016 oppilaiden huoltajille, mutta myös muille kiinnostuneille. Tilaisuuteen osallistui KH:n edustajien lisäksi lautakunnan jäseniä. Tilaisuudessa esiteltiin kaikki selvitetty seitsemän vaihtoehtoa Learning cafe –menetelmällä, eräs osallistava menetelmä joka sopii kompleksisten asioiden

kuulemisille. Sivistystoimenjohtaja, opetuspäällikkö ja rehtorit esittelivät selvitettyjä vaihtoehtoja, joita kuulemistilaisuuteen osallistuneet kommentoivat SWOT-analyysia hyödyntäen. SWOT-analyysissä osallistujat listasivat eri vaihtoehtojen edut ja haitat, mahdollisuudet ja uhat. Kokouksen jälkeen 17 huoltajilta tuli sivistystoimenjohtajalle palautetta sähköpostitse. Yhteenveto ja SWOT-analyysi, missä kaikki yksittäiset kommentit on lueteltu, sekä muu huoltajilta tullut palaute jaettiin lautakunnan, kaupunginhallituksen ja kaupunginvaltuuston jäsenille.

Nuorisovaltuustoa kuultiin jo toukokuussa 2014 ja uudelleen kesäkuussa 2016, jolloin nuorisovaltuusto antoi kirjallisen lausunnon asiasta.

Eri vaihtoehtoista tehtiin vaikutusten arviointi jo KH:n ensimmäisen työryhmän selvityksen aikana (2014-2015) seuraavista näkökulmista: oppilas & huoltaja, organisaatio, opetus, tilat, kiinteistöjen kunnostamistarpeet, henkilöstö, käyttötalous ja investoinnit. Vastaavanlainen eri vaikutusten arviointi tehtiin uudelleen kesällä 2016, koska vaihtoehdot olivat osittain muuttuneet sisällöllisesti ja muutenkin oli syytä päivittää esimerkiksi kustannustietoja. Lautakunnan, KH:n ja KV:n jäsenet saivat molemmat vaikutustenarvioinnit. Malliksi arvioinnille käytettiin Kuntaliiton suosimaa vaikutusten ennakoarviointimallia (EVA), joka perustuu useisiin lakeihin.

Opettajien kuulemista varten suomenkielisissä peruskouluissa ja lukiossa tehtiin sähköinen kysely tammikuussa 2015 ja uudelleen toukokuussa 2016. KH:n työryhmä myös kuuli 2014-15 aikana rehtoreita, opetuspäälliköitä ja opettajien luottamusmiehiä ja tutustuivat yhtenäiskouluun Sipoossa, missä työryhmä tapasi myös huoltajien edustajia, ja yhtenäiskouluun Espoossa.

Asia käsiteltiin tämän jälkeen opetus- ja varhaiskasvatustalautakunnassa 8.6.2016, KH:ssa 15.6.2016 ja KV:ssä 22.8.2016. KV päätti palauttaa asian, jotta selvittäisiin kiireellisessä järjestyksessä, mm mitkä pedagogisia ja taloudellisia vaikutuksia ehdotuksella on sekä mihin säästötoimenpiteisiin on ryhdyttävä kaupungin talouden tasapainottamiseksi. Kaupunginhallitus nimitti 31.8.2016 virkamiesselvitykselle päätöksentekijöistä koostuvan ohjausryhmän. Tehtiin myös selvitys liikennejärjestelyistä ja ilmanvaihdosta kyseisissä koulukiinteistöissä. Lautakunta käsittelee asian selvityksineen 17.10.2016, KH 19.10 ja KV 7.11.2016.

Voidaan todeta, että kuulemisessa oppilaskunnat, nuorisovaltuusto ja valtaosa opettajista olivat samassa kiinteistössä toimivan yhtenäiskoulun puolesta, kuten lautakuntakin oli omassa käsittelyssään. Ne huoltajat, joita kuultiin, eivät halunneet siirtää alakoulu Kasavuoren koulukeskukseen. KV:n lopullinen päätös 7.11.2016 oli että nykytila säilytetään.

Kuntaliiton ohjeet kuulemisesta kouluverkkoasioissa (10.7.2012) painottavat, että valmistelussa tulee noudattaa hallintolain 41 §:n säännös vaikuttamismahdollisuuksien varaamisesta asian-osaisille. Kun päätetään kunnan kouluverkosta, on lähtökohtaisesti kysymys asiasta, jonka ratkaisulla voi olla huomattava vaikutus useiden henkilöiden elinympäristöön, työnteekoon tai muihin oloihin.

Osallisille henkilöille tulee varata mahdollisuus saada tietoja asian käsittelyn lähtökohdista ja tavoitteista sekä antaa tilaisuus lausua mielipiteensä asiasta. Osallisille on varattava vaikutusmahdollisuudet ilmoittamalla asian vireilläolosta sopivalla tavalla. Voidaan myös järjestää kuntalaisille avoimia tilaisuuksia sopivassa paikassa. Kunta voi lähteä siitä, että mielipiteet esitetään kirjallisesti. Voidaan myös tarjota mahdollisuus esittää mielipiteet myös suullisesti. Suullisesti esitetyt mielipiteet kirjataan. Ilmoitusten ja tiedotteiden lähettämisen ja kuulemistilaisuuksien ajankohdat on sovittava siten, että osallisilla on vielä todellinen mahdollisuus vaikuttaa asiaan ja mielipiteiden laatimiseen on syytä varata kohtuullinen aika.

Voidaan todeta, että Kauniaisten yhtenäiskouluasiassa hallintolain 41 §:ää on noudatettu.

Sivistystoimen toimenpiteet

Sivistystoimi kehittää myös jatkossa

- toiminnassaan tuottavuutta ja ylläpitää kestävää taloutta
- nuorisotakuutoimenpiteitä, ja seuraa niiden vaikutuksia

- monipuolista arviointia, seuranta, mittareita ja tunnuslukuja. Sivistystoimen arviointiohjelma on ollut työn alla, mutta tällä hetkellä kannattaa odottaa ohjelman työstöä kunnes tiedämme enemmän pääkaupunkiseudun yhteisen arvioinnin uudistuksista ja kansallisen arviointi- ja rekisteritoiminnan muutoksista.
- toimenpiteitä, jotka edistävät elävää kaksikielisyyttä sivistystoimen hyväksytyn kaksikielisyysohjelman mukaisesti.
- hyvät käytännöt asioiden valmistelussa koskien kohderyhmän kuulemista ja vaikutusten ennakoarviointia